

Flexibele adviseringsstructuur sociaal domein¹

Inleiding

Met de decentralisaties in het sociaal domein heeft de gemeente de verantwoordelijkheid gekregen voor de zorg en ondersteuning van een grotere groep inwoners dan voorheen. In veel gemeenten speelt hierdoor het vraagstuk hoe de advisering door adviesraden hierop aan te passen. De directe aanleiding voor ons om hier mee aan de slag te gaan was de opheffing van de seniorenraad als gevolg van interne meningsverschillen.

Een veel voorkomende keuze is het ombouwen van de bestaande Wmo-raad naar een brede adviesraad sociaal domein. Deze brede adviesraad adviseert het college gevraagd en ongevraagd over beleid met betrekking tot de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Andere gemeenten houden drie aparte raden, of zoeken naar een meer flexibele manier van adviseren.

Kaders

Het uitbrengen van gevraagd en ongevraagd advies is een vorm van inwonersparticipatie. De doelen die we nastreven met inwonersadvisering sluiten aan bij de drie doelen die Movisie heeft benoemd voor inwonersparticipatie:

- goede kwaliteit van het beleid en de uitvoering daarvan, beleid maken dat daadwerkelijk positief verschil maakt voor de inwoners van Helmond;
- draagvlak voor het beleid en de uitvoering daarvan;
- voldoen aan wettelijke eisen.

Daarnaast hebben we voor de adviesstructuur twee belangrijke uitgangspunten:

- flexibiliteit en
- aansluiten bij bestaande initiatieven.

Flexibiliteit

We hechten op verschillende manieren waarde aan flexibiliteit in de advisering.

Flexibiliteit	
In tijd	Van meedenken vroeg in een beleidvormingsproces, tot advies over een concept beleidsstuk en evaluatie van de uitvoering
In wie te benaderen	Niet slechts één adviesraad, maar bij ieder dossier flexibel bepalen welke organisaties/initiatieven/personen te bevragen
In wijze van advisering	Bijvoorbeeld schriftelijk, mondeling, digitaal, via een inspraakavond, vragenlijst

Per onderwerp kan het variëren hoe geadviseerd wordt. Dit kan op verschillende momenten in de besluitvorming en op verschillende manieren. Soms zal dit helemaal in het begin zijn, om input op te halen welke kant op te gaan, soms is meelesen met een concept stuk wenselijk. In sommige gevallen

¹ Exclusief de Participatiewet/ Werk en Inkomen

kunnen we gebruik maken van een officiële adviesaanvraag waarop we binnen een aantal weken een schriftelijke reactie krijgen, in andere gevallen kan via een gesprek mondeling advies worden ingewonnen. Ook (digitale) enquêtes of inspraakavonden geven mogelijkheden om input op de halen.

Naast de manier van adviseren zoeken we ook flexibiliteit in wie ons adviseert. We willen graag dat meer inwoners mee kunnen denken over het gemeentelijke beleid, georganiseerd in een groep of vanuit zijn/haar individuele kennis en ervaring. We willen niet langer slechts enkele adviesraden om advies vragen, maar meer inwoners of organisaties de kans geven mee te denken. Zo bereiken we een bredere groep belanghebbenden, die vanuit een ander perspectief kunnen meedenken. Zij kunnen de gemeente zowel gevraagd als ongevraagd adviseren.

Aansluiten bij bestaande initiatieven

We maken graag gebruik van de kennis die er is bij bestaande organisaties, zoals het Gehandicaptenoverleg Helmond (GOH) en het Verenigde Bonden Overleg Helmond (VBOH). In de onlangs opgerichte stichting VBOH hebben de ouderenbonden de belangenbehartiging voor alle ouderen in Helmond ondergebracht. De stichting staat ook open voor mensen die geen lid zijn van een ouderenbond. Voor de thema's die hen betreffen zullen we altijd het GOH en het VBOH raadplegen. Daarnaast zijn er nog veel andere organisaties/platforms/netwerken die we kunnen raadplegen, zoals de wijkraden, het platform sociale cohesie, het Stadspanel, JongHelmondLekkerGezond (JHLG) voor gezondheidsthema's, cliëntenraden van Zorgaanbieders en de pool van jongeren die ieder jaar via hun maatschappelijke stage actief zijn binnen HelmondYoung2Gether (HJ2G) of op een andere manier meedenken met het college. Ook willen we graag gebruik maken van de kennis en ideeën van de stadslab.

Eerste reactie adviesraden en oud leden seniorenraad

Door hun adviserende rol over onderwerpen van het Werkbedrijf Atlant de Peel heeft het cliëntenplatform Werk en Inkomen een specifieke functie en maakt daarom geen deel uit van de nieuwe flexibele adviesstructuur.

Met het GOH, de VBOH i.o, HJ2G en leden van de voormalige seniorenraad² zijn verkennende gesprekken geweest over de doorontwikkeling van de adviesstructuur aan de hand van drie scenario's:

- een flexibele adviesstructuur, waarbij we bestaande organisaties en netwerken raadplegen
- een vaste advies raad
- een tussenvorm, een flexibele adviesstructuur met een vaste denktank.

De voorkeur gaat uit naar een flexibele adviesstructuur. De tussenvariant, het scenario met de denktank –een groep die bekend is met de thema's die binnen de gemeente spelen en door hun expertise ook integraal kunnen adviseren – had weinig draagvlak. Voor de brede Wmo-raad/ sociaaldomeinraad waren geen voorstanders.

De besproken scenario's zijn in de bijlage weergegeven.

² De omschrijving van de adviesraden zijn opgenomen in de bijlage.

Bijlages

Bijlage 1 – Huidige werkwijze

Op het moment heeft de gemeente Helmond twee officiële adviesraden: het Gehandicapten Overleg Helmond en HelmondJong2Gether. Tot vorig jaar was ook de Seniorenraad een officieel adviesorgaan, maar deze is eind 2015 opgeheven. Voor de compleetheid van de situatie zoals deze was, wordt de samenstelling en rol van de Seniorenraad hier ook beschreven.

- Gehandicapten Overleg Helmond (GOH)

Het GOH vertegenwoordigt dertien aangesloten organisaties van mensen met een functiebeperking³ en vertegenwoordigt hiermee een groot deel van de cliëntgroepen van de Wmo. Het GOH is per verordening ingesteld als officieel adviesorgaan van de gemeente Helmond en voert daarnaast verschillende andere taken uit om de belangen van hun achterban te behartigen. Hun werkwijze is gebaseerd op cliëntencontact (bijvoorbeeld via open inloop of het helpen in vullen van belastingformulieren) en contact met de aangesloten organisaties.

- HelmondJong2Gether (HJ2G)

HJ2G is geen adviesraad die op grond van een verordening is ingesteld. Onder begeleiding van professionals van de LEV-groep adviseert een wisselende groep jongeren de gemeente. De professionals laten de adviesvraag aansluiten bij de jongeren, bijvoorbeeld door op basis van beleid stellingen te formuleren waarover de jongeren discussiëren.

- Seniorenraad

De Seniorenraad bestond uit 11 leden (vertegenwoordigers van de vier ouderenbonden KBO, ANBO, PCOB en PVGE, onafhankelijke ouderen) en een onafhankelijke voorzitter, ieder op persoonlijke titel. De Seniorenraad had nauwe contacten met professionele organisaties op het gebied van ondersteuning en dienstverlening aan ouderen. Net als het GOH is de adviesfunctie van de Seniorenraad vastgesteld in een verordening. Vanwege het opheffen van de Seniorenraad wordt deze verordening ingetrokken in mei 2016.

Naast deze drie raden, heeft ook het Cliëntenplatform Werk & Inkomen een adviesfunctie. De Cliëntenraad wordt hier buiten beschouwing gelaten.

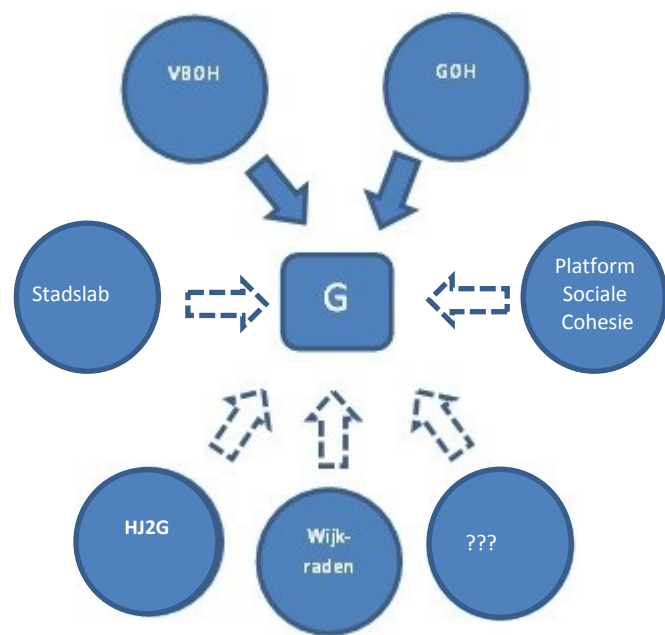
³ BOSK, Vereniging van mensen met een lichamelijke handicap; CCUVN (Crohn- en Colitis Ulcerosa Vereniging Nederland); Gehandicapten Sport Gewest Helmond; GRIP Geestelijke Gezondheidszorg; Invalidenbond Helmond; MS-werkgroep; NVVR De Wervelkolom; NVVS (Nederlandse Vereniging voor slechtzienden); Reumapatiëntenvereniging Helmond; Rode Kruis; Samen Verder; Vereniging Ouders Verstandelijk Gehandicapten; VSN (Vereniging Spierziekten Nederland).

Bijlage 2 – Wettelijk kader

Een aantal wetsartikelen zijn relevant bij dit onderwerp:

- Gemeentewet artikel 150 lid 1
De raad stelt een verordening vast waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken.
- Wmo artikel 11
Het college van burgemeester en wethouders betreft de ingezetenen van de gemeente en in de gemeente van belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.
- Wmo artikel 2.1.3, lid 3
In de verordening wordt bepaald op welke wijze ingezetenen, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij de uitvoering van de wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop zij
 - a. In de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;*
 - b. Vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;*
 - c. Worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;*
 - d. Deel kunnen nemen aan periodiek overleg*
 - e. Onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden*
 - f. Worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie*
- Jeugdwet artikel 2.10
De artikelen 2.1.3, derde lid, en 2.5.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 zijn van overeenkomstige toepassing
- Participatiewet artikel 47
De gemeenteraad stelt bij verordening regels over de wijze waarop de personen [...] of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop deze personen of hun vertegenwoordigers
 - a) Vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen*
 - b) Worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;*
 - c) Deel kunnen nemen aan periodiek overleg;*
 - d) Onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;*
 - e) Worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie*

Scenario 1 – Flexibele adviesstructuur

Bij scenario 1 gaan we uit van verschillende partners die de gemeente (‘G’ in het plaatje) kunnen adviseren, gevraagd en ongevraagd. Het VBOH en het GOH zijn vaste partners die bij alle onderwerpen betrokken worden. Voor de meeste onderwerpen raadplegen we ook een aantal jongeren uit de pool van jongeren die ieder jaar via hun maatschappelijke stage actief zijn binnen HelmondYoung2Gether of op een andere manier meedenken met het college. Per onderwerp bekijken we welke organisaties of personen ook van belang zijn om te betrekken voor advies.

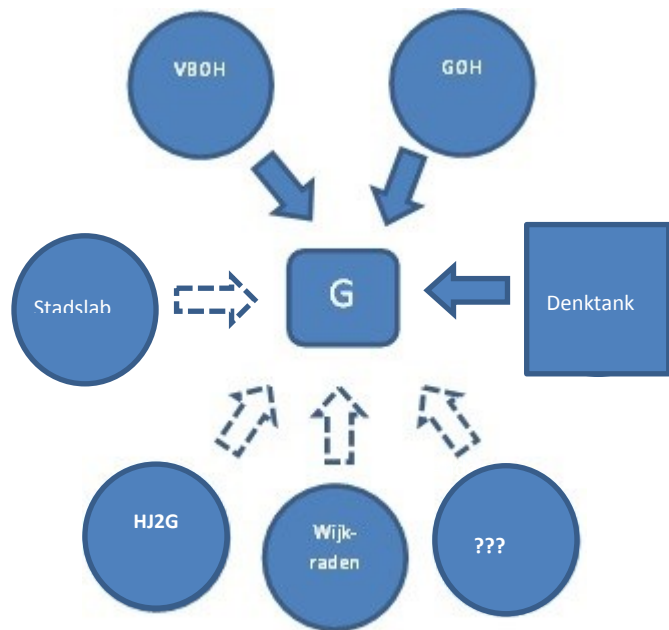
Voordelen

De kracht van dit scenario is het brede netwerk aan partners dat de gemeente kan adviseren vanuit reeds bestaande organisaties en initiatieven. Dit maakt de advisering flexibel en laagdrempelig, zodat een grote groep inwoners betrokken wordt bij beleidsvorming, zonder een meerjarige verplichting of zware verantwoordelijkheid. Het geeft ook de gelegenheid voor verschillende manieren van adviseren. Tot de mogelijkheden behoren onder meer een schriftelijke adviesaanvraag, een digitale enquête of een gesprek dat tot een mondeling advies leidt.

Nadelen

Bij iedere adviesvraag moet bekeken worden wie betrokken worden. Ook blijft er geen vast netwerk die de integrale advisering kan doen en daarbij gebruik maken van de kennis die in de afgelopen jaren is vergaard.

Scenario 2 – Flexibele adviesstructuur met een denktank (tussenvariant)

Scenario 2 lijkt op scenario 1, met de toevoeging van een denktank. Net als het VBOH en het GOH wordt deze denktank altijd gevraagd om advies. Daarnaast kan per dossier bepaald worden welke andere organisaties of initiatieven we om advies vragen.

De denktank bestaat uit individuele inwoners van Helmond. Zij zijn ervaringsdeskundige of hebben affiniteit met minimaal een van de onderdelen van het sociaal domein, maar zijn geen vertegenwoordigers van bepaalde organisaties. Als aanvulling op bestaande organisaties wordt de denktank ook altijd om advies gevraagd en kan ook zelf ongevraagd advies geven.

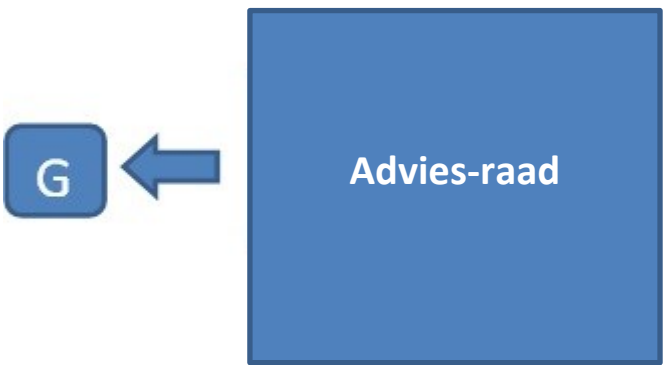
Voordelen

Door hun onafhankelijk positie kunnen de leden van de denktank het college adviseren zonder een belangenbehartigende rol. Deze onafhankelijke groep kan ontwikkelingen (lokaal-regionaal-nationaal) bijhouden en aan de hand daarvan nieuwe thema’s aankaarten bij de gemeente. Een afvaardiging van de denktank is een logisch vertegenwoordiger bij het regionale overleg van Wmo-raden.

Nadelen

Naast de bestaande organisaties, komt er een nieuw orgaan. De vraag is of hier inwoners zitting in willen nemen en dan ook nog voor langere tijd.

Scenario 3- Vaste adviesraad

Scenario 3 gaat uit van een vaste adviesraad. De adviesraad kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Zo zouden leden van de adviesraad vertegenwoordigers kunnen zijn van verschillende organisaties, aangevuld met onafhankelijke inwoners. Diverse ervaringen en achtergronden worden zo gecombineerd tot één adviesraad. De gemeente vraagt alleen advies aan deze adviesraad. Lokale organisaties kunnen invloed uitoefenen via de adviesraad, niet direct bij de gemeente.

Voordelen

De gemeente hoeft de adviesvraag maar één keer uit te zetten en bereikt wel een grote achterban. Door de samenwerking tussen verschillende organisaties in de Wmo-raad ontstaat een breed gedragen advies. Daarnaast kan de Wmo-raad landelijke trends bijhouden, nieuwe onderwerpen op de agenda zetten en aansluiten bij de regionale overleggen.

Nadelen

De adviesraad bestaat uit vaste personen en die langere tijd zitting hebben in deze raad, waardoor er een grote groep inwoners niet geraadpleegd wordt. Advisering is beperkt tot één groep, in plaats van een breed scala aan organisaties zoals bij scenario 1 en 2.

